

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในองค์การพยาบาลโรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในองค์การพยาบาล โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1.1 กลุ่มที่ 1 ประชากรคือ ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น ซึ่งเป็นหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 168 คน โดยผู้วิจัยศึกษาจากประชากร

1.2 กลุ่มที่ 2 ประชากร คือ พยาบาลระดับปฏิบัติการ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์การทำงาน 1 ปีขึ้นไป มีจำนวน 3,023 คน ผู้วิจัยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยสูตรของยามานะ (Yamane 1973 อ้างใน บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร 2550: 207) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน 5%

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง จากสูตร
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยกำหนดให้	n	คือ	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	ขนาดของประชากร
	e	คือ	ความคลาดเคลื่อนเท่าที่จะยอมรับได้
แทนค่าตามสูตร	n	=	$\frac{3023}{1 + [3023 \times (.05 \times .05)]}$
		=	353.15

จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของพยาบาลระดับปฏิบัติการ จำนวน 353 คน ผู้วิจัยเพิ่มจำนวนตัวอย่างอีก 10% ทดแทนการตอบกลับไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์ รวมเป็นจำนวนตัวอย่าง 388 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างพยาบาลระดับปฏิบัติการ จากประชากรในความรับผิดชอบของฝ่ายการพยาบาลซึ่งมีหน่วยงานในความรับผิดชอบทั้งหมดคือ งานการพยาบาลและงานสนับสนุนรวม 16 หน่วยงาน ผู้วิจัยเลือกหน่วยงานที่ปฏิบัติงานกับผู้ป่วยหรือผู้ให้บริการ 11 งานการพยาบาล ได้แก่ งานการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ จำนวน 357 คน งานการพยาบาลจักษุ โสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา จำนวน 94 คน งานการพยาบาลตรวจรักษาผู้ป่วยนอก จำนวน 254 คน งานการพยาบาลผ่าตัด จำนวน 330 คน งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษ จำนวน 281 คน งานการพยาบาลรังสี จำนวน 104 คน งานการพยาบาลสูติศาสตร์และนรีเวช จำนวน 334 คน งานการพยาบาลศัลยศาสตร์และศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์ จำนวน 595 คน งานการพยาบาลอายุรศาสตร์และจิตเวชศาสตร์ จำนวน 526 คน งานการพยาบาลปฐมภูมิ จำนวน 19 คน และงานการพยาบาลระบบหัวใจและหลอดเลือด จำนวน 129 คน รวมพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ ทั้งหมด 3,023 คน

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละงานการพยาบาลโดยการเทียบสัดส่วน ใช้สูตรดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราทร 2550: 194)

$$\text{สูตรขนาดตัวอย่าง} = \frac{n + n_i}{N}$$

โดยกำหนดให้	n	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย = 388 คน
	n_i	คือ	จำนวนประชากรแต่ละงานการพยาบาล
			$i = 1, 2, 3 \dots 11$
	N	คือ	ประชากรทั้งหมดของการวิจัย = 3,023 คน

ตารางที่ 3.1 จำนวนพยาบาลระดับปฏิบัติการที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานการพยาบาล*	จำนวน ประชากร* (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. กุมารเวชศาสตร์	357	46
2. จักษุ โสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา	94	12
3. ผู้ป่วยนอก	254	33
4. ผู้ป่วยผ่าตัด	330	42
5. ผู้ป่วยพิเศษ	281	36
6. รังสีวิทยา	104	13
7. สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา	334	43
8. ศัลยศาสตร์และศัลยศาสตร์ ออร์โธปิดิกส์	595	76
9. อายุรศาสตร์และจิตเวชศาสตร์	526	67
10. ปฐมภูมิ	19	3
11. ระบบหัวใจและหลอดเลือด	129	17
รวม	3,023	388

ที่มา : *ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร
(ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2556)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามระดับความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในองค์การพยาบาลโรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครสำหรับหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลระดับปฏิบัติการ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยอิงกรอบสู่ความเป็นเลิศทางการพยาบาล ประกอบด้วยแนวคิดแรงดึงดูดแม่เหล็ก หรือคุณลักษณะ 14 ประการ ของศูนย์รับรองคุณภาพการพยาบาลประเทศสหรัฐอเมริกา (American Nurse Credentialing Center, ANCC) ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลวิชาชีพพระดับปฏิบัติการ จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน การศึกษาสูงสุด และงานการพยาบาลที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2) ความพร้อมตามการรับรู้ของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในองค์กร พยาบาล โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 53 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

1. คุณภาพของภาวะผู้นำทางการพยาบาล	จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1-7
2. โครงสร้างองค์กรพยาบาล	จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8-12
3. รูปแบบการบริหารจัดการ	จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 13-16
4. นโยบายและการจัดโปรแกรมสำหรับบุคลากร	จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17-20
5. รูปแบบการดูแล	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 21-23
6. คุณภาพการดูแล	จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 24-27
7. การปรับปรุงคุณภาพ	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 28-30
8. การให้คำปรึกษา และแหล่งทรัพยากร	จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 31-34
9. ความเป็นอิสระของวิชาชีพ	จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 35-38
10. องค์กรสุขภาพและชุมชน	จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 39-40
11. พยาบาลในบทบาทครู	จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 41-44
12. ภาพลักษณ์ของการพยาบาล	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 45-47
13. สัมพันธภาพระหว่างสหวิชาชีพ	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 48-50
14. การพัฒนาวิชาชีพ	จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 51-53

ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบแต่ละข้อตรงกับความคิดเห็นหรือการปฏิบัติของตน กำหนดคะแนน ดังนี้

เป็นจริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เป็นจริงมาก	ให้	4	คะแนน
เป็นจริงปานกลาง	ให้	3	คะแนน
เป็นจริงน้อย	ให้	2	คะแนน
เป็นจริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน ความพร้อมตามการรับรู้ของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในองค์กรพยาบาล โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าคะแนน โดย

การนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาคะแนนเฉลี่ย แล้วแปลผลคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร 2550: 502)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็น
เลิศระดับสากลขององค์การพยาบาล อยู่ในระดับสูงสุด	
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็น
เลิศระดับสากลขององค์การพยาบาล อยู่ในระดับสูง	
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็น
เลิศระดับสากลขององค์การพยาบาล อยู่ในระดับปานกลาง	
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	ความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็น
เลิศระดับสากลขององค์การพยาบาล อยู่ในระดับต่ำ	
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	ความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็น
เลิศระดับสากลขององค์การพยาบาล อยู่ในระดับต่ำที่สุด	

ตอนที่ 3) แนวทางอื่นๆ ในการพัฒนาความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลขององค์การพยาบาล โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด

2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.2.1 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยเสนอแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการพยาบาลและนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย (ดังรายนามในภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุม โครงสร้างและเนื้อหา หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำผลจากการตรวจสอบมาคำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index, CVI) โดยค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่ยอมรับได้คือ 0.80 ขึ้นไป (Davis, 1992 อ้างถึงในบุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2550: 224) สูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ

$$CVI = \frac{\text{จำนวนคำถามที่ผู้ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความคิดเห็นในระดับ 3 และ 4}}{\text{จำนวนคำถามทั้งหมด}}$$

กำหนดระดับการแสดงความคิดเห็นเป็น 4 ระดับ คือ 1, 2, 3 และ 4 โดยแต่ละระดับความหมายดังนี้ พิจารณาปรับให้สอดคล้องกับแบบสอบถาม

ระดับ 1 หมายถึง คำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเลย (ตัดทิ้ง)

ระดับ 2 หมายถึง คำถามต้องได้รับการพิจารณาทบทวนปรับปรุงอย่างมาก

จึงจะมีความสอดคล้องกับนิยาม (ปรับปรุงมาก)

ระดับ 3 หมายถึง คำถามจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวนปรับปรุงเล็กน้อย

จึงจะมีความสอดคล้องกับนิยาม (ปรับปรุงเล็กน้อย)

ระดับ 4 หมายถึง คำถามมีความสอดคล้องกับคำนิยาม (ใช้ได้)

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.80 แสดงว่าแบบสอบถามผ่านเกณฑ์ความตรงของเนื้อหา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จนได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) ต่อไป

2.2.2 การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับหัวหน้าพยาบาลจำนวน 30 คนจำนวน และพยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการซึ่งปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 30 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลตติยภูมิแห่งนี้ และไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเครื่องมือควรมีค่าความเที่ยงตั้งแต่ .80 ขึ้นไป จึงจะนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Jacobson 1988, Burns and Grove 1997, Selby-Harington et al 1994 อ้างใน บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2550: 232) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .95

2.3 การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมนุษย์ การวิจัยจึงอาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างได้ เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงจะดำเนินการตามลำดับดังนี้

1) ผู้วิจัยทำบันทึกผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และประธานสาขาพยาบาลศาสตร์เพื่อเสนอต่อประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตรมหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมราช เมื่อได้รับเอกสารรับรองจึงดำเนินการต่อ

2) ผู้วิจัยเสนอโครงร่างพร้อมเครื่องมือขอเอกสารรับรองการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยที่ศึกษาโดยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน รหัสโครงการ 559/2556 COA No.Si 619/2013 วันที่รับรอง 16 ต.ค.2556 และได้ทำบันทึกขอเก็บข้อมูลในโรงพยาบาลจากคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยดังกล่าวเมื่อได้รับอนุมัติผ่านผู้บริหารของฝ่ายการพยาบาลผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับหน่วยวิจัยและสารสนเทศ อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัยและชี้แจงรายละเอียด (ภาคผนวก ข)

3) ผู้วิจัยนำเอกสารขอความยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างลงนาม เพื่อเข้าร่วมในการวิจัย โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะเก็บเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่ยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยเท่านั้น โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะแบบสอบถาม รายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามจะใส่เป็นรหัส ไม่ระบุถึงตัวผู้ตอบ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามใดก็ได้ โดยไม่มีผลใดๆต่อการปฏิบัติงานประจำ

4) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น หลังจากการวิเคราะห์และแปลผลการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำลายข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง ภายหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยปฏิบัติตามขั้นตอนการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 เมื่อได้รับอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้หน่วย วิจัย และสารสนเทศการพยาบาล เป็นผู้แจกแบบสอบถามให้แก่พยาบาลแทนผู้วิจัยโดยผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย รวมถึงเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4.3 การรับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยขอให้กลุ่มตัวอย่างนำแบบสอบถามที่ตอบแล้ว ใส่ซองเอกสารที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ปิดผนึกส่งกลับที่หน่วยวิจัยและสารสนเทศการพยาบาล ฝ่ายการพยาบาลตามระยะเวลาที่กำหนดและผู้วิจัยรับคืนด้วยตนเอง

4.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด 440 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามของพยาบาลระดับหัวหน้าหอผู้ป่วย 121 ชุด แบบสอบถามของพยาบาลระดับปฏิบัติการ 319 ชุด มาลงรหัสและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม 2556 -มีนาคม 2557

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในองค์การพยาบาล โรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำคะแนนเฉลี่ยมาจัดระดับ

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางในการพัฒนาความพร้อมของพยาบาลสู่ความเป็นเลิศระดับสากลในองค์การพยาบาลโรงพยาบาลตติยภูมิแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา

